

**Ποιοι και πόσο ωφελούνται από τα κοινωνικά μέτρα 2007-2008;
Πάνος Πασιαρδής**

Τα μέτρα ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής που έχουν ανακοινωθεί από την κυβέρνηση για το 2007 και 2008 στοχεύουν τις ασθενέστερες εισοδηματικά τάξεις. Το παρόν σχόλιο εξετάζει το βαθμό στον οποίο τα μέτρα αυτά επιτυγχάνουν το στόχο τους εκτιμώντας την επίδραση που αναμένεται να έχουν στο εισόδημα διαφόρων κοινωνικοοικονομικών ομάδων, καθώς και στους δείκτες φτώχειας και εισοδηματικής ανισότητας.

Στον Πίνακα 1 παρουσιάζονται οι επιδράσεις στο ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα διαφόρων κατηγοριών νοικοκυριών το 2007, το 2008 και συνολικά. Ισοδύναμο σημαίνει κατά άτομο (ένα παιδί μετρά ως 60% ενός ενήλικα) και διαθέσιμο σημαίνει το εισόδημα που μένει μετά την πληρωμή φόρων και εισφορών. Το ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα καθρεφτίζει το βιοτικό επίπεδο του νοικοκυριού.

Είναι φανερό ότι το μεγαλύτερο όφελος για τα πλείστα νοικοκυριά θα προκύψει το 2007. Εκτιμάται ότι μεγαλύτερη αύξηση στο βιοτικό τους επίπεδο θα έχουν οι μονογονεϊκές οικογένειες και τα ζευγάρια συνταξιούχων (5,7% και 4,6%, αντίστοιχα). Σημαντική αύξηση στο βιοτικό επίπεδο θα

έχουν, επίσης, οι μόνοι συνταξιούχοι, ενώ φαίνεται ότι οι οικογένειες (μονομελείς και ζευγάρια) χωρίς παιδιά ωφελούνται περισσότερο από ό,τι οι πολύτεκνες οικογένειες.

Για να φανεί καλύτερα πόσο στοχευμένα είναι τα μέτρα, ο Πίνακας 2 δείχνει το όφελος που προκύπτει για τα νοικοκυριά στις διάφορες εισοδηματικές ομάδες. Η πρώτη γραμμή του πίνακα δείχνει την αύξηση του βιοτικού επιπέδου των νοικοκυριών που αποτελούν το φτωχότερο 10% του πληθυσμού. Η δεύτερη γραμμή δείχνει την αύξηση του βιοτικού επιπέδου των νοικοκυριών στο επόμενο 10% της κατανομής του εισοδήματος, μέχρι τη δέκατη γραμμή που δείχνει την αύξηση του βιοτικού επιπέδου των νοικοκυριών που αποτελούν το πλουσιότερο 10% του πληθυσμού. Επίσης, στον Πίνακα 2 διαχωρίζεται η επίδραση που θα έχουν οι αυξήσεις στα επιδόματα από την επίδραση που θα προκύψει από τα φορολογικά μέτρα (αύξηση του αφορολόγητου εισοδήματος).

Πίνακας 1: % αλλαγή στο ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα

Κατηγορία νοικοκυριού:	2007	2008	Σύνολο
Νοικοκυριό ενός ατόμου	2,3	0,5	2,8
Μονογονεϊκές οικογένειες	5,0	0,8	5,7
Ζευγάρι χωρίς παιδιά	2,8	0,7	3,4
Ζευγάρι με 1 ή 2 παιδιά	1,3	1,2	2,5
Ζευγάρι με 3+ παιδιά	1,0	1,1	2,1
Μόνος συνταξιούχος	3,6	0,2	3,8
Ζευγάρι συνταξιούχων	4,2	0,4	4,6
Σύνολο	2,3	0,9	3,2

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τα μέτρα ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής επιτυγχάνουν σε μεγάλο βαθμό το στόχο τους, που είναι η ενίσχυση των ασθενέστερων εισοδηματικά τάξεων. Η αύξηση των επιδομάτων είναι στοχευμένη και μειώνει σημαντικά την εισοδηματική ανισότητα και φτώχεια. Το ίδιο, όμως, δεν ισχύει για την αύξηση του αφορολόγητου εισοδήματος, παρά το ότι το μέτρο αυτό έχει άλλα επιθυμητά αποτελέσματα. Επίσης, λόγω αύξησης του αφορολόγητου, η αύξηση του βιοτικού επιπέδου μετρούμενη ως ποσό κατά άτομο στην οικογένεια δεν θα είναι μεγαλύτερη ανάμεσα στα φτωχά από ό,τι ανάμεσα στα πλούσια νοικοκυριά. Υπάρχουν ακόμη περιθώρια για βελτίωση της στόχευσης των μέτρων κοινωνικής πολιτικής.

Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι σε ποσοστιαίους όρους τα μέτρα συνολικά αυξάνουν περισσότερο το βιοτικό επίπεδο των νοικοκυριών που είναι στα χαμηλότερα παρά στα υψηλότερα εισοδηματικά στρώματα. Για παράδειγμα, τα νοικοκυριά που είναι στο φτωχότερο 20% του πληθυσμού θα έχουν αύξηση στο βιοτικό τους επίπεδο της τάξης του 8% περίπου, ενώ για τα νοικοκυριά που έχουν βιοτικό επίπεδο πάνω από το μέσο όρο η αύξηση φτάνει μέχρι το 2,7%.

Ταυτόχρονα, ο Πίνακας 2 δείχνει καθαρά ότι:

- Παρά τις σχετικά μεγάλες ποσοστιαίες αυξήσεις που θα προκύψουν για τα οικονομικά ασθενέστερα νοικοκυριά, το όφελός τους δεν θα είναι μεγαλύτερο από το όφελος που θα έχουν άλλα, πιο πλούσια, νοικοκυριά ως χρηματικό ποσό (τελευταία στήλη στον Πίνακα 2).
- Η μείωση στην εισοδηματική ανισότητα θα προκύψει μόνο από τις αυξήσεις των επιδομάτων. Αντίθετα, η αύξηση του αφορολόγητου εισοδήματος θα αυξήσει την ανισότητα επειδή ευνοεί περισσότερο νοικοκυριά στα ανώτερα εισοδηματικά στρώματα.

Το τελευταίο σημείο πιο πάνω δεν σημαίνει ότι δεν έπρεπε να αυξηθεί το αφορολόγητο, όμως η αύξησή του έπρεπε να τεκμηριωθεί και το ύψος της να καθοριστεί βάσει οικονομικών κριτηρίων, όπως είναι η ενθάρρυνση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας και η άμβλυνση των στρεβλώσεων που προκαλεί η φοροδιαφυγή. Είναι οξύμωρο ένα μέτρο που αυξάνει την ανισότητα και τη φτώχεια να εντάσσεται στα μέτρα κοινωνικής πολιτικής. Όμως εδώ πρέπει να λεχθεί ότι αυτό δεν ήταν πρόταση της κυβέρνησης και περιλήφθηκε στα μέτρα κατόπιν πίεσης από οργανώσεις και πολιτικά κόμματα.

Συμπερασματικά, τα μέτρα που έχει ανακοινώσει η κυβέρνηση για ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μειώνουν το χάσμα μεταξύ πλουσίων και φτωχών σε ποσοστιαίους όρους. Η εκτίμησή μας είναι ότι αυτό θα οδηγήσει σε μείωση του επιπέδου φτώχειας στην Κύπρο κατά 1,4 ποσοστιαίες μονάδες. Όμως, σε χρηματικά μεγέθη οι αυξήσεις που θα προκύψουν για τις οικογένειες με πολύ χαμηλό βιοτικό επίπεδο δεν είναι μεγαλύτερες από αυτές που θα προκύψουν για οικογένειες με ψηλότερο βιοτικό επίπεδο. Εξακολουθεί, συνεπώς, να υπάρχει ανάγκη για μια ακόμη πιο στοχευμένη κοινωνική πολιτική στην Κύπρο, που να εστιάζεται στην ενίσχυση μόνο των χαμηλότερων εισοδηματικών ομάδων ώστε να αντιμετωπίζεται αποτελεσματικά η ανισότητα και φτώχεια.

Το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών (ΚΟΕ) του Πανεπιστημίου Κύπρου είναι ένας ανεξάρτητος, μη κερδοσκοπικός οργανισμός με στόχο την προαγωγή της επιστημονικής γνώσης στα οικονομικά, κυρίως σε θέματα που ενδιαφέρουν την Κύπρο.

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Μέλη: Μιχάλης Καμμάς, Σύνδεσμος Εμπορικών Τραπεζών Κύπρου
 Ελπινίκη Κουτουρούση, Υπουργείο Εργασίας & Κοιν. Ασφ.
 Μιχάλης Μιχαήλ, Τμήμα Οικονομικών
 Ανδρέας Μολέσκης, Γραφείο Προγραμματισμού
 Πάνος Πασιαρδής, Κέντρο Οικονομικών Ερευνών
 Σπύρος Σταυρινάκης, Κεντρική Τράπεζα Κύπρου
 Αντρέας Χαραλάμπους, Υπουργείο Οικονομικών
 Κώστας Χριστοφίδης, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Οι απόψεις που εκφράζονται στα 'Σχόλια Οικονομικής Πολιτικής' είναι των συγγραφέων μόνο. Επιτρέπεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή ή η μετάδοση όλου ή μέρους του Σχολίου, με αναφορά στο παρόν άρθρο και τους συγγραφείς του.

Πίνακας 2: Επίδραση στην κατανομή του ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος

	Αλλαγή ως ποσοστό			Αλλαγή ως ποσό (ΛΚ ετησίως)		
	Από επιδό- ματα	Από φορο- λογία	Σύνολο	Από επιδό- ματα	Από φορο- λογία	Σύνολο
Φτωχότερο 10%	8,2	-0,4	7,7	220	-12	209
10% - 20%	7,5	0,6	8,2	292	25	318
20% - 30%	4,4	0,7	5,1	216	34	249
30% - 40%	2,9	1,3	4,2	170	78	248
40% - 50%	2,4	0,8	3,2	159	53	212
50% - 60%	1,0	1,3	2,3	78	97	174
60% - 70%	0,8	1,8	2,7	71	156	227
70% - 80%	0,7	1,5	2,2	69	154	223
80% - 90%	0,8	1,9	2,7	96	236	332
Πλουσιότερο 10%	0,3	1,7	2,0	46	314	360